

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

25 oktober 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR CULTUUR, MEDIA EN SPORT

Vraag om uitleg van de heer Dirk Holemans tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de beloofde bijkomende steun aan het NTG te Gent

Vraag om uitleg van de heer Dany Vandebossche tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de verkoop van een reeks van vier werken van de zestiende eeuwse kunstenaar Joachim Beuckelaer

Vraag om uitleg van de heer Dany Vandebossche tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de toekenning van een leenrecht aan auteurs, zoals voorzien in de auteurswet

Commissie voor Cultuur, Media en Sport

Woensdag 25 oktober 2000

VOORZITTER : De heer Jos Stassen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.06 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Dirk Holemans tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de beloofde bijkomende steun aan het NTG te Gent

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Holemans tot de heer Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de beloofde bijkomende steun aan het NTG te Gent.

De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil benadrukken dat het niet mijn bedoeling is een debat op te starten over het inhoudelijke beleid van dit stadstheater en dat wij op zich geen probleem hebben met het ondersteunen van theater of stadstheater. Theater en zeker stadstheater vervullen immers in de steden een belangrijke rol om – om het met de woorden van de minister zelf te zeggen – via de opkomst van een groot publiek een maatschappelijk draagvlak op te bouwen tegen de oprukkende verrechtsing in de Vlaamse steden.

Als een overheid een organisatie van welke aard dan ook geld geeft, dan heeft zij echter recht op transparantie, op een duidelijke boekhouding en op een goed management. Dit geldt dus ook voor theaters. In het advies van de administratie Dramatische Kunst inzake het NTG wordt trouwens duidelijk melding gemaakt van 'een problematisch financieel en boekhoudkundig management'.

Met betrekking tot het NTG doen een aantal feiten mij concluderen dat bijkomende financiële

steun gepaard moet gaan met heel strenge voorwaarden. Zo verklaarde de NTG-leider dat het vooral de herneming van een productie was die voor financiële problemen zorgde. Nochtans werd mij door mensen uit de sector gezegd dat hernemingen net geen bijkomende productiekosten met zich zouden brengen. Ook de manier waarop overheidssubsidie aan het stadstheater werd gebruikt om andere activiteiten te organiseren – bijvoorbeeld het programmeren van films om meer mensen te lokken – doet vragen rijzen, als blijkt dat het lokken van meer volk nog meer financieel verlies met zich brengt. De belangrijkste vraag die daarbij gesteld kan worden, is of men zich niet beter zou beperken tot zijn core business.

We zijn overtuigd van de waarde van onze stadstheaters, en we steunen de maatregel van de minister om in bijkomende financiële middelen te voorzien. We stellen ons evenwel ernstige vragen bij de voorwaarden die aan deze bijpasoperatie worden verbonden, vooral als we vernemen dat het NTG ondertussen reeds met een financiële put van maar liefst 70 miljoen frank zit. In De Standaard van 22 januari 2000 liet de voorzitter van de raad van bestuur zich zelfs de volgende woorden ontvallen : 'We hebben de eerste jaren bewust lichtjes negatief begroot om het theater te doen draaien. Dat gebeurde met medeweten van de raad van bestuur, zij het niet in die mate.'

Dat is toch een opmerkelijke uitspraak. We stellen trouwens ook vast dat de vertegenwoordigers van de minister van Financiën en van de minister van Cultuur in de raad van bestuur deze financiële situatie onvoldoende onder de aandacht hebben gebracht.

We willen de minister er ook op wijzen dat bijkomende steun zonder strikte voorwaarden een ongelukkig signaal zou zijn ten aanzien van de kleine gezelschappen die het zakelijk wel goed doen. Bovendien worden heel wat kleine en jonge gezelschappen

Holemans

schappen vaak met de vinger gewezen omdat ze een klein tekort veroorzaken. Dit leidde zelfs tot de vermindering en stopzetting van de subsidiëring.

Graag had ik aan de minister de volgende concrete vragen willen stellen. Wat zijn de concrete voorwaarden die de minister koppelt aan deze bijkomende steun en hoeveel zal deze bedragen? Hoe meent de minister het zakelijke beheer van het NTG gezond te maken en te houden? Hoe zal in dit verband de communicatie met de andere gezelschappen verlopen?

Wat is de houding van de minister ten opzichte van de bedrijfsrevisor die zich, volgens de informatie waarover wij beschikken, toch onzorgvuldig van zijn taak heeft gekwetend?

De voorzitter : Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Mijnheer de voorzitter, samen met de heer Holemans moet ik vaststellen dat twee van de drie stadstheaters in ernstige financiële moeilijkheden verkeren. En met hem heb ik ook moeten vaststellen dat daar in het verleden weinig of geen fundamentele conclusies uit getrokken zijn. Welnu, ik zal mijn verantwoordelijkheid in deze aangelegenheid opnemen om de scheefgegroeide situatie uit het verleden recht te trekken.

Mijn bezorgdheid is tweeledig. Enerzijds wil ik ertoe bijdragen dat de stadstheaters hun centrale rol in een stedelijk weefsel spelen of opnieuw kunnen opnemen, anderzijds wil ik aansturen op een deugdelijk en correct financieel beheer. Aangezien ikzelf en vele anderen ervan overtuigd zijn dat de stadstheaters een cruciale rol te spelen hebben, heeft de Vlaamse regering op mijn voorstel beslist de drie stadstheaters een subsidieverhoging toe te kennen in functie van de ingediende en beoordeelde dossiers.

Zowel bij de KVS als bij het NTG/Publiekstheater Gent heb ik hier een aantal voorwaarden aan gekoppeld, met als belangrijkste de sanering van hun financiële toestand. Aan beide gezelschappen is een saneringsplan opgelegd dat strikt nageleefd zal moeten worden. Indien de theaters hier niet aan kunnen voldoen, zullen de nodige sancties volgen. Wees dus maar gerust : ik ben geen sinterklaas. Het gaat hier niet om 'milde schenkingen waaraan hij blijkbaar geen eisen stelt'.

Anderzijds is het ook niet realistisch een verhoging toe te kennen die er louter op gericht is om hun financiële situatie aan te zuiveren. De toegekende verhoging is in eerste instantie bedoeld om de artistieke werking van de beide huizen te voeden en te versterken en om een actievere participatie van het publiek – ook het publiek dat de weg naar de theaters nog niet gevonden heeft – mogelijk te maken. Het heeft geen zin om met de ene hand iets te geven en met de andere iets terug te eisen. Een goede artistieke werking en een goed financieel beheer dienen hand in hand te gaan. Ik reik beide theaters een strenge hand om dit evenwicht opnieuw te herstellen.

Daartoe heb ik de volgende oplossing uitgewerkt. De KVS wordt opgelegd om het gecumuleerd deficit weg te werken ten laatste tegen het begin van de volgende vierjarige periode. Daarvoor garandeer ik de KVS tot 2003 de toelage van 20 miljoen frank van de Nationale Loterij, die hij sinds enkele jaren op voorstel van mijn voorgangers ontvangt. Deze toelage was gekoppeld aan het sociaal deficit dat voortvloeide uit het juridisch conflict, en was bedoeld voor het uitbetalen van ontslagpremies en dergelijke. Normaal gezien zou ze nu dus wegvallen.

Het behoud van die toelage past uitdrukkelijk in het saneringsplan, en het gaat dus niet om extra middelen. De KVS is verplicht om het deficit met deze middelen af te bouwen. Na 2003 komt daar een einde aan, en wordt de KVS op gelijke voet behandeld met alle andere organisaties voor podiumkunsten.

In de gegeven omstandigheden lijkt het me niet meer dan normaal dat het NTG op een gelijkaardige manier wordt behandeld. De aard van het financieel tekort is er echter van een heel andere aard en vraagt om een aangepaste oplossing. Daarover werd uitvoerig gesproken met de nieuwe zakelijk leider van het gezelschap. De filosofie blijft echter dezelfde. Gedurende een duidelijk afgebakende periode moet een saneringsplan strikt worden nageleefd. Om de artistieke werking niet al te zeer te belasten, ben ik bereid om ook het NTG een extra toelage van 20 miljoen frank te geven via de Nationale Loterij, maar dan wel gespreid over twee jaar.

Behalve de opgelegde saneringsplannen bereiden we ook een herziening voor van de samenstelling van de raden van beheer, en een herziening van de regeringscommissarissen. We hebben alleen regeringscommissarissen voor de KVS, niet voor het NTG. De raden van beheer dragen een grote verantwoordelijkheid over het financieel beheer van

Anciaux

deze instellingen. Ik zal er dan ook op toezien dat zij hun verantwoordelijkheid nemen.

Ik concludeer voorlopig dat het NTG een tijdsgebonden saneringsplan dient op te maken, dat strikt nageleefd zal moeten worden. Zo niet zullen er maatregelen volgen, onder andere van financiële aard, maar ook andere. Ik voorzie in een verhoging van de subsidie met 20 miljoen frank gespreid over twee jaar via de Nationale Loterij. De samenstelling van de raad van beheer zal veranderd en versterkt worden. De raad van beheer zal vanzelfsprekend de verantwoordelijkheid dragen voor de sanering van de werking.

Met deze operatie willen we de stadstheaters een laatste kans bieden om hun rol weer op te nemen. Ze past in het algemeen beleid waarin we een deugdelijk financieel beleid als voorwaarde stellen voor verdere subsidiëring. Dit is niet oneerlijk ten aanzien van andere gezelschappen, die voor hun goed beheer vaak beloond werden bij het ingaan van hun nieuwe vierjarige periode.

Het komt de minister niet toe juridische stappen te ondernemen tegen de bedrijfsrevisor. Ook daarin dient de raad van beheer zijn verantwoordelijkheid te dragen.

Het gecumuleerd tekort is niet beperkt tot 70 miljoen frank, maar bedraagt 78,1 miljoen frank. Het deficit tot en met het boekjaar 1998-1999 bedroeg 31,4 miljoen frank, dat van het boekjaar 1999-2000 bedraagt 46,7 miljoen frank. Ik wil dit graag verantwoorden met nadere gegevens. Het deficit van 46,7 miljoen frank omvat enkele uitzonderlijke items. In het boekjaar 1999-2000 boekte het NTG een bijkomende provisie van 10,8 miljoen frank aan kosten voor hangende gerechtshandelingen. U weet dat er binnen vijf jaar mogelijk iets te verwachten valt. Die provisie zit dus in het verlies. In dat jaar boekte het NTG bovendien een extra afschrijving van 21,3 miljoen frank aan kosten met betrekking tot een zogenaamde uitzuivering van de balansen. Het werkingsverlies van 1999-2000 bedraagt 14,6 miljoen frank. Ik bespaar u de details hiervan.

Het financieel plan voor de sanering van het deficit ziet er als volgt uit. Er werd een langetermijnlening van 40 miljoen frank met een looptijd van 13 jaar aangegaan bij de KBC. De gerechtshandelingen worden geraamd op 14,5 miljoen frank, maar dat bedrag moet waarschijnlijk pas na vijf jaar gefinancierd worden. Voor de provisie voor pensioenen wordt

voorzien in 5 miljoen frank. Het restant is 18,6 miljoen frank. Samen maakt dat 78,1 miljoen frank.

De geleende 40 miljoen frank moet worden terugbetaald door middel van een jaarlijkse betaling van 4,25 miljoen frank. Daarin is voorzien in het decreetale subsidiepakket. De provisie voor de pensioenen wordt afgebouwd a rato van 800.000 frank per jaar. Er rest nog een bedrag van 18,6 miljoen frank, waarvoor ik dus voorzie in tweemaal 10 miljoen frank via de Nationale Loterij.

Ik wens me niet te mengen in de artistieke werking, maar die kan ook niet geheel los van het financieel beleid gezien worden. U hebt zo-even enkele voorbeelden gegeven die te maken hebben met goed beheer, maar die ook aantonen dat artistieke vrijheid niet zo ver gaat dat ze ernstige budgettaire problemen mag veroorzaken. Veel mensen zullen een schitterend artistiek project kunnen opzetten met heel veel geld, maar misschien is het de kunst om met de reëel beschikbare middelen een schitterend artistiek project op te zetten.

De ministers van Financiën en van Cultuur hebben geen vertegenwoordigers in het NTG. In de beleidsovereenkomst die ik koppel aan de bijkomende financiering, zijn naast het saneringsplan een aantal afspraken opgenomen, onder andere met betrekking tot de samenstelling van de raad van bestuur.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Ik dank de minister voor zijn duidelijk antwoord. Het is inderdaad een goede zaak dat extra middelen om de financiële problemen op te lossen, aangereikt worden met een strenge hand. Dit debat gaat niet over een beknotting van de artistieke vrijheid, maar over een deugdelijk gebruik van overheidsmiddelen.

U sprak over een herziening van de samenstelling van de raad van bestuur. Betekent dit dat de regering nu wel een directe vertegenwoordiging in de raad van bestuur zal hebben, of wordt voorzien in een andere regeling ?

De voorzitter : De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer Dany Vandenbossche : Mijnheer de voorzitter, de minister heeft de financiële situatie van het NTG uitstekend weergegeven. Het gaat inderdaad over een gecumuleerd tekort van 78 miljoen frank, niet over een deficit van 78 miljoen frank op het boekjaar. Dat was een misverstand. Dat gecumuleerd tekort is niet beperkt tot 70 miljoen frank, maar bedraagt 78,1 miljoen frank. Het deficit tot en met het boekjaar 1998-1999 bedroeg 31,4 miljoen frank, dat van het boekjaar 1999-2000 bedraagt 46,7 miljoen frank. Ik wil dit graag verantwoorden met nadere gegevens. Het deficit van 46,7 miljoen frank omvat enkele uitzonderlijke items. In het boekjaar 1999-2000 boekte het NTG een bijkomende provisie van 10,8 miljoen frank aan kosten voor hangende gerechtshandelingen. U weet dat er binnen vijf jaar mogelijk iets te verwachten valt. Die provisie zit dus in het verlies. In dat jaar boekte het NTG bovendien een extra afschrijving van 21,3 miljoen frank aan kosten met betrekking tot een zogenaamde uitzuivering van de balansen. Het werkingsverlies van 1999-2000 bedraagt 14,6 miljoen frank. Ik bespaar u de details hiervan.

Vandenbossche

muleerd tekort bestaat trouwens uit dingen waarover al jaren betwisting bestaat, zoals de herhuisvesting in het Tolhuis tijdens de werken aan het NTG, die het NTG zelf heeft gedragen. Ik denk dat het ging over 8 of 9 miljoen frank. Er waren ook onderhoudswerken en investeringskosten die door het NTG zelf zijn uitgevoerd. Daarover woedt al een tiental jaar een discussie tussen de stad Gent en het NTG. Het NTG verwijst in het debat naar het voorbeeld van andere stadstheaters, zoals dat in Antwerpen. Daar levert de stad een grotere financiële inspanning bij het investeren in het gebouw dan in Gent.

Het is inderdaad goed dat er recent een nieuwe zakelijk directeur is aangeworven, namelijk Dirk de Corte, die hopelijk een ander zakelijk directeur zal zijn dan de vorige. Dat blijkt ook zo te zijn. De vorige zakelijke directie maakte immers deel uit van de problemen. Ik wil die zakelijke directie hier echter niet met de vinger wijzen : daarvoor zijn er andere kanalen.

Wat de bedrijfsrevisor betreft : het NTG moet hem ter verantwoording roepen. Het gaat hier immers over een instelling van openbaar nut, die in alle autonomie moet beslissen over de verantwoordelijkheid van die bedrijfsrevisor. De raad van bestuur heeft een onderzoek ingesteld naar de bedrijfsresultaten die de bedrijfsrevisor tot ieders verbazing heeft goedgekeurd. De vraag rijst of dit al dan niet zijn schuld is. Zijn taak is immers beperkt : hij controleert bij wijze van spreken de facturen niet.

De voorzitter : Hij heeft wel een meldingsplicht.

De heer Dany Vandenbossche : Ik ga hier de bedrijfsrevisor niet verdedigen, integendeel, maar hij kan alleen maar een rekening al dan niet goedkeuren op basis van de stukken die hem ter beschikking staan.

Minister Bert Ancliaux : Hij kan de stukken wel verifiëren.

De heer Dany Vandenbossche : Ja, maar niet als ze er niet zijn. Dat is het probleem. Die discussie zal nog verder moeten worden gevoerd.

Ik zal het debat over het artistiek-zakelijke beleid van het NTG niet heropenen. U weet dat ik een paar jaar geleden enkele aanvaringen heb gehad met de huidige artistiek directeur. Ik blijf het jammer vinden dat men toen de boot heeft gemist en de Blauwe Maandag Compagnie heeft laten ver-

trekken naar Antwerpen. Ik neem daar niets van terug.

Anderzijds kan niet worden ontkend dat het NTG op dit ogenblik een heel sterke toename qua publiek kent. Als men de publieksinkomsten nu vergelijkt met die van vijf jaar geleden, dan blijkt dat dat artistiek beleid zijn vruchten heeft afgeworpen. Zoals de heer Holemans opmerkte, schuilt het probleem in de promotie voor het NTG en de daarmee gepaarde uitgaven. Zoals iedereen hier weet, kampt het theater immers met één probleem, namelijk het feit dat men maar een beperkt aantal mensen kan plaatsen. Dat theater kan dus niet voldoende publiek genereren om alle gemaakte kosten te dekken. Er moet dus worden gesubsidieerd. Blijkbaar is er in de loop van de jaren een onevenwicht ontstaan tussen het subsidiebedrag en de kosten. Zeker het jaar 1999-2000 is daar een goed voorbeeld van : er is sprake van 14,6 miljoen frank verlies op het boekjaar. Dat is eigenlijk het echte verlies van dat boekjaar. De overige 20 miljoen frank waarnaar de minister verwees komt neer op wat zich zo mooi als 'balanszuivering' laat omschrijven. Het gaat dus over het opruimen van lijken in de kast.

Een aantal maanden geleden, toen de subsidieronde bezig was voor de nieuwe periode, stelde ik reeds de vraag of er een bijzondere inspanning zou worden geleverd voor de stadstheaters. Toen al zag men dat er financieel iets schortte met die theaters. De raad van bestuur en het NTG op zich hebben de plicht om een saneringsplan uit te werken. Dat is ondertussen ook gebeurd. Van de normale decreetsubsidie van 26 miljoen frank, die werd toegekend in deze subsidieronde, wordt al 6 miljoen frank besteed aan het wegwerken van het deficit. Dat is natuurlijk een spijtige zaak, want dit gaat ten koste van de artistieke werking. Voor die werking blijft dus 20 miljoen frank over.

Bovendien zal er vanaf januari 2001 sprake zijn van het Publiektheater, een samengaan tussen Arca en het NTG. Die fusieoperatie vereist een inbreng van 10 miljoen frank, dus blijft er van die 26 miljoen frank nog maar 10 miljoen frank over om die drie plateaus te bespelen. Dit is dus geen eenvoudige zaak. Ik hoop dat we het hier binnen een paar jaar niet zullen moeten hebben over die fusieoperatie omdat ze niet heeft opgeleverd wat men ervan verwachtte. De operatie op zich leek me geen slecht idee, want men wou op die manier het theaterlandschap in Gent hertekenen. Er is natuurlijk een probleem met Arca, in die zin dat Arca artistiek achterop hinkt. Het NTG deed het beter, tenminste als men de – zij het slechte – norm van

Vandenbossche

de publiekswerving hanteert. Arca is financieel gezond, in tegenstelling tot het NTG. Een dergelijke fusie kan op lange termijn dus misschien iets opleveren.

De inspanningen van het kabinet met betrekking tot de middelen van de Loterij moeten ervoor zorgen dat dit deficit van 46 miljoen frank tegen de volgende subsidieperiode is weggewerkt, tenminste als men het saneringsplan kan houden. Wat dat laatste betreft heb ik vertrouwen in de nieuwe zakelijk directeur, die bewijst dat hij dat ook kan.

De voorzitter : Ik wil nog even iets opmerken. Mijn ervaring met de discussie over de scheepskredieten leert me dat een bedrijfsrevisor wel degelijk een aantal verantwoordelijkheden heeft. Hij mag geen verslag afleveren als hij niet beschikt over alle stukken. Men moet eens goed nagaan of de bedrijfsrevisor zich heeft gedragen volgens het statuut en de interne reglementen. Het is niet aan mij om daarover te oordelen, maar dit moet gebeuren, want die snelle toename van het cumulerend deficit is toch wel markant. Misschien moet men overwegen om hetzelfde te doen als in de economische sector in Vlaanderen, met de commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid. Heel wat van deze artistieke organisaties zijn immers eigenlijk kleine bedrijven en moeten voldoen aan een aantal sociaal-economische en bedrijfseconomische voorwaarden.

Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Men vroeg me of we eisen gaan stellen inzake de samenstelling van de raad van bestuur. Dat gaan we inderdaad doen. Ik kan me vandaag niet uitspreken of dit gevolgen heeft in de vorm van het invoeren van een regeringscommissaris. Dat wordt momenteel onderzocht, maar er zijn in elk geval wel voorstellen van de Vlaamse Gemeenschap inzake de samenstelling van de raad van bestuur.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dany Vandenbossche tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de verkoop van een reeks van vier werken van de zestiende-eeuwse kunstenaar Joachim Beuckelaer

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vandenbossche tot de heer Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de verkoop van een reeks van vier werken van de zestiende-eeuwse kunstenaar Joachim Beuckelaer.

De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer Dany Vandenbossche : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, er zijn de voorbije jaren heel wat topwerken van Joachim Beuckelaer, een schilder uit de zestiende eeuw, uit Vlaanderen verdwenen. Oorzaken hiervoor zijn enerzijds de gebrekkige regelgeving om het Vlaams erfgoed in Vlaanderen te houden en anderzijds het gebrek aan middelen om op te treden als werken uit musea verdwijnen. Vier unieke werken van Joachim Beuckelaer, die samen horen en in het museum een hele zaal vulden, werden in 1986 in langdurige bruikleen gegeven aan het Museum voor Schone Kunsten, en zijn nu verdwenen.

Er is in Vlaanderen niet veel werk van Joachim Beuckelaer meer te vinden. De eigenaar van deze stukken heeft onlangs beslist de stukken te verkopen. De redenen daarvoor liggen voor de hand. De werken zijn vrij zeldzaam en worden door Christie's op 120 à 180 miljoen frank geschat. Het museum, de stad of de vriendenvereniging beschikken niet over de nodige middelen om deze werken in Vlaanderen te houden. Ze werden vorige week reeds verpakt en naar Londen verscheept. Ze worden vermoedelijk begin december door Christie's geveild.

De minister heeft begin september een inspanning geleverd en in een persmededeling gezegd dat hij 50 miljoen frank wou reserveren om deze stukken in Vlaanderen te houden. Dit is onvoldoende. De Koning Boudewijnstichting heeft negatief geantwoord op de vraag of zij hiervoor middelen kon vrijmaken. Zij koopt meestal zelf aan zoals het schilderij Squelette regardant chinoiserie van Ensor, dat nu in bruikleen in het Museum voor Schone Kunsten hangt.

Dit roept een aantal vragen op. Kunnen we hier nog iets aan doen? Het gaat hier immers om een openbare verkoop. Het is voor de overheid zeer moeilijk om in een openbare verkoop op te treden.

Ik zou in dit verband even naar een intriest verhaal willen verwijzen. Er is via de Vrienden van het Museum op een openbare verkoop recent een stuk voor het Museum van Schone Kunsten gekocht.

Vandenbossche

Dit stuk is vorige zondag ingehuldigd. De volgende dag zijn evenwel vier topstukken uit hetzelfde museum weggehaald.

Kan men meer middelen vrijmaken dan de voorziene 50 miljoen frank ? Hoe zou dit dan praktisch moeten gebeuren ? Men kan voor een veiling moeilijk een blanco cheque tekenen. Iemand moet ter plekke optreden. De eigenaar wil geen onderhandse verkoop. Alhoewel hij verklaart dat hij de stukken liefst in Gent zou houden, is hij van plan om ze te laten veilen. Ik heb al gezegd dat iemand die de stukken in Gent wil houden ze beter niet zou verkopen. Mijn vraag is of het nog mogelijk is om hier iets aan te doen.

Een aantal specialisten heeft verklaard dat de stukken nooit het geschatte bedrag van 120 tot 180 miljoen frank zullen halen, maar dat ze veeleer voor ongeveer 90 miljoen frank zullen worden verkocht. Het valt natuurlijk nog te bezien wie op dat ogenblik bij Christie's wil bieden. Vooral Texanen zijn in dergelijke eettaferelen geïnteresseerd. Ze hangen die namelijk in hun hamburgertenten. (*Gelach*)

Ik heb zelf het Gentse stadsbestuur naar zijn houding gevraagd. Het spreekt vanzelf dat een stad geen werken van 180 miljoen frank kan kopen. Indien er een fundamentele inspanning wordt geleverd om de werken in Vlaanderen te houden, is het stadsbestuur evenwel bereid om het voorgestelde bedrag met een eigen bijdrage te verhogen. De eerste vraag is bijgevolg of men die middelen fundamenteel wil optrekken. Met 50 of 70 miljoen frank zal het zeker niet lukken.

De minister heeft in zijn perscommuniqué ook gesteld dat er dringend nood is aan een decreet dat in noodhulp voorziet om stukken in Vlaanderen te houden. De minister pleit bovendien voor het creëren van een groter fonds. Dit fonds moet dienen om deze stukken alsnog in Vlaanderen te houden. Spijtig genoeg zal dit meestal de eigenaar van de stukken ten goede komen. De eigenaar strijkt immers de winst van de verkoop op. Dit probleem doet zich bij elke openbare verkoop voor. De vraag is dan ook of het eigendomsrecht van dergelijke stukken al dan niet moet worden beperkt.

Ik zou me voorlopig tot deze twee vragen willen beperken. Is men bereid om meer middelen vrij te maken ? Is een ontwerp van decreet in de maak dat dergelijke situaties in de toekomst zou moeten vermijden ? Ik weet dat de minister maar al te

goed beseft dat het niet de eerste maal is dat dit gebeurt. De voorbije twee jaar zijn op deze manier overigens al herhaaldelijk topstukken uit Vlaanderen verdwenen.

De voorzitter : Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Mijnheer de voorzitter, ik deel vanzelfsprekend de bezorgdheid van de heer Vandenbossche. Het definitieve verdwijnen van deze vier kunstwerken uit Vlaanderen zou een zeer spijtige zaak zijn. Ik heb me dan ook onmiddellijk geëngageerd om binnen de begroting een bedrag van 50 miljoen frank ter beschikking te stellen om de werken in kwestie via een gezamenlijk initiatief van publieke en privé-instanties voor de Vlaamse Gemeenschap te behouden. Ik hoop dat ook andere instellingen en privé-instanties bereid worden gevonden om zich voor zo'n actie te engageren. Ik heb een bedrag van 50 miljoen frank vooropgesteld, en heb de vraag gesteld aan de Koning Boudewijnstichting. Die werkt echter blijkbaar liever voor zichzelf. Dat heeft ze ook officieel verklaard. Verder heb ik een oproep gedaan tot de privé-sector, onder andere met enkele banken. Daar hebben we nog steeds contact mee.

Vandaag kost de Engelse pond 69 frank. Dat brengt de prijs op 140 tot 210 miljoen frank. Dat zijn geen kleine bedragen. Verder dan het reeds genoemde bedrag kan ik bij gebrek aan een speciaal daartoe bestemd budget en een specifieke regeling op dit moment niet gaan. Ik word in dit dossier gedwongen tot een reactie ad hoc, omdat ik niet beschik over een concreet concept waarin ik als minister kan opereren.

Om deze lacune in te vullen werken we momenteel aan een ontwerp van decreet tot bescherming van erfgoed van uitzonderlijk belang. Krachtens dit decreet zal een inventaris worden opgemaakt van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang. Het decreet zal, na goedkeuring ervan door het Vlaams Parlement, de Vlaamse regering het recht verlenen om de uitvoer van cultuurgoederen die in de lijst van beschermde voorwerpen zijn opgenomen, te verbieden, mits daarna wordt overgegaan tot de aankoop van het cultuurgoed tegen de internationale marktwaarde. Het bepalen van die marktwaarde zal niet vanzelfsprekend zijn.

Op die manier kan het gemeenschapsbelang verzoend worden met het belang van de eigenaar. Het is de bedoeling om ter financiering van aankopen volgens deze regeling een aankoopfonds op te richten. Dat zou jaarlijks gespijsd worden door de algemene begroting. We dachten eraan om het fonds

Anciaux

Ensofonds te dopen, maar het kan evengoed het Joachim Beuckelaerfonds worden.

In dit specifieke geval komt die regeling evenwel te laat. We kunnen zulke zaken uitsluitend via een decretale regeling tegenhouden. Het gaat daarbij niet om onteigeningen, maar om een vergoeding die internationaal als aanvaardbaar wordt beschouwd. Dat is de enige mogelijkheid om een antwoord te bieden op het onttrekken van waardevol cultureel erfgoed aan Vlaanderen.

Vorig jaar hebben we door de techniek van de ruit in de begroting de facto een fonds gecreëerd van 43 miljoen frank. Als dat bedrag niet wordt gebruikt voor uitzonderlijke aankopen, blijft het jaarlijks stijgen. Het is natuurlijk nog te weinig, maar als er bijvoorbeeld 0,5 miljard frank in zou zitten, dan zou dat de markt ontregelen. De kunstwerken zouden enorm in waarde beginnen stijgen. Daar kunnen we niet aan meedoen.

Ik koppel het dus aan het ontwerp van decreet. Er duiken nog heel wat problemen op, maar ik wil het toch zo snel mogelijk aan het parlement voorleggen. Ik zal voor dit dossier nog enkele pogingen ondernemen om financiële middelen te vinden in de privé-sector. We hebben nog een maand de tijd. Tot op heden ben ik er echter nog niet in gelukt. In onze eigen begroting zijn geen extra middelen voor deze aankoop beschikbaar.

De voorzitter : De heer Vandebossche heeft het woord.

De heer Dany Vandebossche : Ik dank de minister voor zijn antwoord, en ik begrijp de moeilijkheid. Tussen de beschikbare middelen en de prijs die voor deze werken kan worden gevraagd is er een wanverhouding die niet onmiddellijk kan worden rechtgetrokken. Er is dus dringend een decretale regeling nodig om deze situatie in de toekomst te vermijden. Die regeling kan er inderdaad niet meer zijn tegen 6 december. Deze werken gaan dus het land uit.

Ik ben sinds enkele jaren voorzitter van de Vrienden van het Museum voor Schone Kunsten. We hebben op dit ogenblik zelf geen middelen meer omdat we die hebben geïnvesteerd in de aankoop van een Knopff, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap overigens een subsidie heeft verstrekt. We zijn bereid om mee op zoek te gaan in de privé-sector. Dat is echter geen gemakkelijke opgave. Het is

de Mosselpot van Broodthaers niet. Die kost 10 miljoen frank, een bedrag dat nog bijeengeraapt kan worden met een mosselsouper en een openbare verkoop. 200 miljoen frank gaat echter ons petje te boven. Aangezien de Koning Boudewijnstichting heeft afgehaakt, kunnen we ons alleen nog tot de privé-sector richten. Het is echter de vraag wie we daar bereid zullen vinden om bij te passen voor deze aankoop.

Vorig jaar werd een gelijkaardige poging gedaan voor een werk van Teniers. Ook dat is niet gelukt : het werk van Teniers is niet in Vlaanderen gebleven.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dany Vandebossche tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de toekenning van een leenrecht aan auteurs, zoals voorzien in de auteurswet

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vandebossche tot de heer Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, over de toekenning van een leenrecht aan auteurs, zoals voorzien in de auteurswet.

De heer Vandebossche heeft het woord.

De heer Dany Vandebossche : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, enkele jaren geleden heb ik in het federaal parlement de toenmalige minister van Justitie een vraag gesteld over de wet van 1994 op het auteursrecht. Die wet voorziet niet alleen in een vergoeding voor de auteurs voor de verkoop van boeken, maar ook in een vergoeding voor het uitlenen ervan, conform de Europese richtlijn terzake. De minister antwoordde daarop dat er een besluit klaar was, waarover nog overleg nodig was met de betrokken ministers van Cultuur van de gemeenschappen alvorens het kon worden uitgevaardigd. Daarna volgde alleen nog stilte. De wet is zes jaar oud, maar het uitvoeringsbesluit is er nog altijd niet.

Ik bekijk dit probleem het liefst van de kant van de auteurs. Hun auteursrechten, zeker voor het uitlenen van boeken, zouden op een of andere wijze

Vandenbossche

vergoed moeten worden. Dit niet doen is een scheefftrekking van het auteursrecht. De meeste van de ons omringende landen hebben daar al toe beslist. De auteurswet moet dus worden uitgevoerd.

Een drietal weken geleden heeft minister van Justitie Verwilghen, of althans zijn kabinet, laten weten een dergelijk besluit klaar te hebben, waardoor bibliotheekbezoekers een forfaitair bedrag zouden moeten ophoesten om aan een bepaald bedrag te komen, waarna die inkomsten zouden worden herverdeeld. Het kabinet-Verwilghen stelde toen dat men al een hele tijd klaar was met dat besluit, maar het niet in werking kon treden omdat er geen antwoord kwam van de Vlaamse minister van Cultuur.

Mijnheer de minister, een dag later hebt u daarop gereageerd. U stelde dat het niet ging over een late reactie, maar wel dat men het oneens was over de wijze waarop men dat zou doorvoeren. Ik kon de minister volgen in zijn redenering, behalve dan wanneer het ging over Kosalik. Dat laatste lijkt me immers geen reden om het niet in te voeren. Ik weet niet of Kosalik nu nog veel wordt gelezen, maar vroeger was dat wel het geval. Ik hou het niet bij, want de man schreef aan de lopende band boeken.

De vraag rijst hoe men dat auteursrecht moet implementeren om die auteurs te vergoeden. Er is het idee om de bibliotheekgebruiker daarvoor 200 frank per jaar te laten betalen. Ik kan de redenering van de minister volgen dat het niet opgaat dat de bibliotheekgebruiker of de bibliotheken op zich die som moeten ophoesten. Immers, op een ogenblik dat het beleid er voor pleit om geen drempel in te bouwen bij het bibliotheekbezoek bouwt die vergoeding voor auteursrechten een nieuwe drempel in. Men stelt dat een doorvoeren van dat leenrecht moet worden opgevangen door op de begroting van Cultuur in een totaalbedrag voor die vergoeding te voorzien. Dat leidt dan weer tot de vraag hoe men de inkomsten van de leenrecht verdeelt. Ook rijst de vraag of er geen nood is aan een Vlaams auteursdecreet in plaats van een nationale auteurswet.

Hoe zit het met het door minister Verwilghen voorgestelde besluit? Komt dat besluit er nu al dan niet? Als het er nu niet komt, komt het er nooit, want men heeft er toch al een lange tijd over gedaan. Indien dat besluit er komt, voorziet de minister dan inderdaad in het genereren van middelen

binnen de begroting voor de betaling van dat leenrecht? We moeten alleszins vaststellen dat we op dit ogenblik al erg achterop hinken met het uitvoeren van dat leenrecht. We volgen de Europese richtlijnen dus niet. Ik stel mijn vragen enerzijds vanuit de bekommernis dat auteurs zouden krijgen waarop ze recht hebben, en anderzijds vanuit de bekommernis dat bibliotheekgebruikers – maar ook bibliotheekinstellingen – niet onmiddellijk het slachtoffer zouden worden van het doorvoeren van de leenrecht, maar dat de weg zou worden gekozen van een algemeen inschrijven in de begroting.

De voorzitter : Mevrouw Hermans heeft het woord.

Mevrouw Margriet Hermans : Ik deel in principe de mening van de heer Vandenbossche en apprecieer dan ook net als hem het weerwerk van de minister. Het is goed dat de minister dit niet allemaal accepteert, vooral dan omdat er op die manier inderdaad een drempel zou worden ingebouwd. Ook de vraag hoe dat geld dan weer zou worden verdeeld, met daarbij de vrees dat alles naar het buitenland zal vloeien en onze Vlaamse auteurs opnieuw aan het kortste eind zullen trekken, leek me een ernstig argument.

Daarom wil ik een aantal vragen stellen. We kunnen ons ten eerste afvragen in welke mate Europa terzake het been stijf gaat houden. Misschien zal uitstel van onze kant worden bestraft door Europa. Ten tweede vroeg ik me af, mijnheer de minister, of u hierover reeds gesprekken hebt aangeknoopt met uw collega van de Franse Gemeenschap. Ten derde, bestaat er, als er eventueel een besluit komt van minister Verwilghen, geen mogelijkheid om een evaluatie in te bouwen?

De voorzitter : De heer Devolder heeft het woord.

De heer Jacques Devolder : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik denk dat we het er allemaal over eens kunnen zijn dat deze zaak reeds te lang aansleept. Minister Verwilghen heeft terzake inderdaad een initiatief genomen.

Als gevolg van de discussie tussen minister Verwilghen en uzelf heb ik vorige week donderdag een mondelinge vraag gesteld in de Senaat. Minister Verwilghen antwoordde dat er niet zou kunnen worden tegemoetgekomen aan de eisen van de gemeenschappen om de openbare bibliotheken vrij te stellen van het leenrecht, daar dit een uitholling van het leenrecht tot gevolg heeft, wat niet gewenst is door de Europese regelgever. De minister voegde er wel aan toe dat het forfaitaire bedrag van 200

Devolder

frank slechts een idee is in het ontwerp-KB. Volgens hem vond er vorige week donderdagnamiddag overleg plaats met vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschap.

Mijnheer de minister, ik heb eveneens vastgesteld dat u niet hebt gewacht om bepaalde standpunten met betrekking tot het leenrecht te uiten tot minister Verwilghen een drietal weken geleden naar buiten kwam met zijn standpunt. Zo schreef u op 15 mei aan de auteur Schoenmans : 'Wellicht zijn er betere systemen dan een leenvergoeding mogelijk om auteurs een behoorlijk inkomen te verzekeren en de laagdrempelige cultuurspreiding te behouden en te versterken.'

In dezelfde brief drukte u uw vrees uit dat als gevolg van het leenrecht de auteurs wel eens minder boeken zouden verkopen, en dus minder inkomen zouden kunnen innen. Staat u nog steeds negatief tegenover het leenrecht, mijnheer de minister ? Mocht dat leenrecht er toch niet komen, wat denkt u dan van de subsidiëring van de auteurs ? Die mensen moeten toch ergens hun inkomen halen. Zou u dat herzien ? Ik heb vastgesteld dat u sceptisch bent terzake, maar in de ons omringende landen blijkt toch dat dit systeem wel werkt, tot groot genoegen van de auteurs.

Als die financiële middelen moeten worden opgehoest, denkt u dat het terzake tot een samenwerking kan komen tussen de federale, provinciale, regionale en lokale overheid ? Zult u eventueel een initiatief nemen om te komen tot een dergelijk overleg, zodat men op korte termijn een regeling kan bereiken ? Ik denk dat de auteurswereld daar immers vragende partij voor is.

De voorzitter : Ik vind eveneens, mijnheer de minister, dat dit probleem moet worden opgelost. Anderzijds moet rekening worden gehouden met het letterenbeleid dat u wilt uitstippelen, en met het nieuwe bibliotheekdecreet.

Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, straks zal ik een chronologie van de feiten geven. Ik ga eerst in op de vragen van de heer Vandenbossche en anderen, en geef daarna enkele bijkomende bedenkingen.

De federale minister van Justitie heeft me op een zeer summiere wijze gevraagd of ik akkoord kon gaan met een leenrecht van minimaal 200 frank

voor iedere gebruiker van een openbare bibliotheek vanaf 16 jaar. Ik kan als minister van Cultuur niet akkoord gaan met dit voorstel. Het is voor mij zeer moeilijk een grondige uitspraak te doen over deze zaak op basis van de erg summiere documenten die mij zijn bezorgd door het kabinet Justitie. Het dossier is immers weinig gestoffeerd en er is geen systematisch overleg geweest met mijn kabinet. Er was slechts één bijeenkomst op kabinetsniveau meer dan een half jaar geleden, de bijeenkomst van vorige donderdag niet meegerekend. Vandaag is er nog steeds geen bijgewerkte versie van het ontwerp van Koninklijk Besluit.

Mijn medewerker heeft op de bewuste vergadering van februari 2000 een aantal vragen gesteld waardoor de minister van Cultuur een juist standpunt moest kunnen innemen. Het antwoord mocht ik vooralsnog niet ontvangen. Die vragen luiden als volgt. Is het leenrecht in de andere landen van de Europese Unie ingevoerd en hoe is de regeling daar ? Hoe verloopt de verdeling van de ontvangsten ? Zijn er mogelijkheden voor kleine cultuurgebieden om op bepaalde punten een uitzondering te krijgen ? Kan er een onderscheid worden gemaakt tussen literaire en wetenschappelijke boeken en audiovisuele middelen ?

We hebben daarentegen wel geantwoord op de vragen van het kabinet Justitie over het aantal uitleningen in Vlaamse bibliotheken. Ik heb een brief geschreven naar mijn collega van Justitie om hem hierop te wijzen. Vorige week is er dan een overleg geweest op kabinetsniveau.

Voor alle duidelijkheid wil ik nog het volgende kwijt. In februari was er een overleg met het kabinet-Verwilghen. We hebben daar toen een heel open houding aangenomen om het gesprek op te starten. Naar het schijnt zou er eind juni vanuit het kabinet-Verwilghen een brief naar de Vlaamse administratie en naar het kabinet vertrokken zijn, maar daar is niets van terug te vinden. Op 10 oktober kreeg ik dan de beknopte brief van het kabinet-Verwilghen om een standpunt te bepalen. Daar hebben we zeer uitgebreid op geantwoord. Vorige week was er dan het overleg met het kabinet, maar de standpunten blijken onverzoenbaar.

Het ontwerp-KB dat klaar zou zijn, werd niet aan mijn kabinet overgemaakt. Als reden geven de medewerkers van minister Verwilghen op dat dit ontwerp-KB pas kan worden overgemaakt na goedkeuring door de Gemeenschappen. Kan iemand die logica volgen ? Hoe kan ik iets goedkeuren als ik het niet krijg ?

Anciaux

Ik overweeg dus een totaal andere aanpak. In mijn toespraak naar aanleiding van de opening van de nieuwe bibliotheek van Oostende heb ik de lokale besturen gevraagd of ze bereid zijn hun bibliotheek – de culturele basisvoorziening bij uitstek – op gratis basis te laten werken ten dienste van de hele bevolking. Dit is ook het geval in de Scandinavische landen, in Japan, in de Verenigde Staten, enzovoort. De invoering van het leenrecht staat totaal haaks op mijn intenties.

Ik wil ook even stilstaan bij de specifieke problemen van een klein taalgebied. Onze boekenrekken en zeker de cd-rekken worden gedomineerd door buitenlandse auteurs en musici die maar al te graag zullen genieten van het door de Vlamingen betaalde leenrecht. In een klein cultuurgebied als het onze is een open concurrentie tegen de dominante cultuurtalen een bij voorbaat verloren strijd. Zouden Vlaamse auteurs ooit een gelijkaardige vergoeding krijgen op basis van de uitleningen in pakweg de Verenigde Staten, Duitsland of Frankrijk ?

Mijn standpunt kan als volgt worden samengevat. Ten eerste wil ik een beleid voeren ter bevordering van het lezen en kan ik niet akkoord gaan met de invoering van een nieuwe drempel in de bibliotheken.

Ten tweede hebben de auteurs recht op een goed statuut en een behoorlijke vergoeding. Dit moet mijns inziens niet worden geregeld via het leenrecht, maar via een geëigend beleid. De Europese Richtlijn 92/100 laat toe 'dat de lidstaten afwijken mits de auteurs een vergoeding krijgen voor de uitlening, mits inachtneming van hun doelstellingen voor bevordering van culturele activiteiten'.

Ten derde is de auteursrechtenwet in feite een culturele materie die momenteel nog tot het federale bevoegdheidspakket behoort. Ik vraag de overheveling van de bevoegdheid over auteursrechten naar de Gemeenschappen, in casu naar de minister van Cultuur. Dat zal mij in de mogelijkheid stellen een beleid te voeren en de auteurs behoorlijk te vergoeden.

Ten vierde moet er voor kleine cultuurgebieden zoals Vlaanderen een specifieke regeling komen zodat het gros van de ontvangsten niet naar het buitenland gaat. In de door u voorgestelde regeling zullen Vlaamse auteurs immers heel weinig ontvangen.

Verder wil ik een onderscheid maken tussen de problematiek van de wetenschappelijke auteurs en de letterenauteurs. Ik heb de nodige twijfels of wetenschappelijke auteurs door de uitleningen in bibliotheken een inkomensverlies lijden. Mocht dit wel het geval zijn, dan is het zeer de vraag of het leenrecht hiervoor de aangewezen oplossing is. De meeste wetenschappelijke auteurs schrijven hun teksten binnen hun reguliere job. Een belangrijke extra vergoeding is dus mijns inziens niet gepast. Dat de auteurs een vergoeding krijgen als hun werk gekopieerd of via elektronische weg vermenigvuldigd wordt, is wel logisch. Daar ligt de beste oplossing voor hun zogenaamde inkomensderving en daar bestaat trouwens reeds een regeling voor.

De problematiek van de auteurs in de sfeer van de letteren is helemaal anders. Zij moeten inderdaad een behoorlijke vergoeding krijgen, want zij moeten meestal leven van hun pen. Zoals reeds eerder gesteld moet dit niet via het leenrecht, maar via een auteursbeleid tot stand komen. Hoe dan ook, de manier waarop het leenrecht voorbereid wordt, zint mij niet. Ik ben een verdediger van maximale en laagdrempelige kennis- en cultuurspreiding. Bibliotheken zijn daar de basis van. Ze mogen niet terechtkomen in een spiraal van economische belangen die hun kerntaken in het gedrang brengen.

Het kabinet van Justitie is er zich blijkbaar niet van bewust dat een lineaire toepassing van dit leenrecht voor heel wat mensen een nieuwe drempel opwerpt. In absolute cijfers is 200 frank niet veel, maar het is en blijft een immense psychologische barrière. Op het overleg van vorige week vernam mijn kabinetmedewerker dat de beheersvennootschappen over bedragen van 360 tot 760 frank leenrecht per persoon spreken, zonder dat er een onderscheid gemaakt wordt tussen jeugdige en volwassen lezers. 760 frank per persoon is alleszins wel een immens grote barrière.

Ik wil nog even verwijzen naar het ontwerp-KB, voor zover dit nog de status van ontwerp heeft. In artikel 3 worden de vrijstellingen opgesomd. In paragraaf 2 wordt het begrip 'gratis' als volgt uitgelegd : 'indien de instelling geen enkele vergoeding vraagt aan de leners'. Het begrip 'geen enkele vergoeding' is echter totaal onduidelijk. Kan een jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage ? Mag er dan nog boetegeld geïnd worden ? Wat als gedrukte publicaties gratis uitgeleend worden en cd's tegen een kleine vergoeding ? De Europese regelgeving en de Belgische auteursrechtenwet laten in ieder geval toe dat de vrijstellingen worden verleend. Ik wil ze dus maximaal toegepast zien.

Anciaux

In ieder geval moeten de bibliotheken die hun diensten gratis aanbieden aan de gebruiker, totaal vrijgesteld worden. Het kan niet zijn dat het lokale gemeentebestuur, dat overtuigd is van de noodzaak van een gratis voorziening, plots 200 tot 760 frank per uitlener moet vragen. De Europese Richtlijn 92/100 laat toe bepaalde categorieën vrij te stellen.

Op de vraag van mevrouw Hermans met betrekking tot de sancties, kan ik het volgende antwoorden. Er zijn op dit ogenblik nog andere landen binnen de Europese Unie die de Europese richtlijn niet hebben toegepast. Bovendien ben ik ervan overtuigd dat er zelfs binnen de richtlijn vrijstellingsmogelijkheden zijn.

Minister Verwilghen heeft in de Senaat gezegd dat de Europese Unie vrijstellingen voor bibliotheken niet wenselijk acht. Maar wat betekent niet wenselijk achten? Wat moet men daaronder verstaan? Het is niet aan Europa om te zeggen wat men wenselijk acht en wat niet. Als er in vrijstellingen is voorzien, dan is dat zo.

Ten tweede was er een vraag over een forfaitair bedrag van 200 frank. Dat is een mogelijke optie. De beheersvennootschappen die betrokken zijn bij het debat, spreken echter van 360 tot 760 frank.

Gesprekken met de Franse Gemeenschap heb ik nog niet gehad, omdat ik mijn standpunt niet afhankelijk wil maken van dat van hen. Dat betekent niet dat ik daar niet over wil praten. Binnen de Franse Gemeenschap is het bovendien niet altijd duidelijk welke van de drie bevoegde ministers voor Cultuur met dit dossier bezig is.

Ik ben verder graag bereid uit te zoeken hoe we binnen de begroting meer middelen kunnen vrijmaken voor auteursbeleid. Ik wil nagaan of dit financieel in samenwerking kan met het federale niveau. Ik ben altijd vragende partij om middelen en mogelijkheden over te hevelen, zeker op vlak van cultuur.

De optie van provincies en gemeenten kan worden onderzocht, maar we mogen dit niet als paraplu gebruiken om onze eigen verantwoordelijkheid af te wentelen.

Ik ben dus vragende partij om auteurs op een degelijke wijze te ondersteunen, maar niet via het leenrecht zoals voorgesteld door de minister van Justitie. Ik ben voorstander van een degelijk beleid

in samenwerking met het Fonds en mogelijk via een vergoeding vanuit de Vlaamse begroting.

De voorzitter : De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer Danny Vandenbossche : Ik wil nog even kort ingaan op het antwoord van de minister, alhoewel we hier uren over kunnen discussiëren. Het leenrecht is ingeschreven in de auteurswet, of men daar nu blij om is of niet. Dat vraagt dus om uitvoering en de auteurs zelf vragen dat ook.

Het feit dat vergoedingen vooral naar buitenlandse auteurs zouden gaan, gebeurt bijvoorbeeld ook in de muziekwereld. Daar kunnen we nu eenmaal niet omheen. Er is een feitelijke vaststelling dat men veel buitenlandse auteurs leent of koopt. Die discussie kunnen we op een later tijdstip misschien uitgebreider voeren.

Ik kan me inbeelden dat wetenschappelijke werken veel door studenten worden ontleend. Die boeken zijn dan ook heel erg duur. Een groot deel ervan wordt gekocht door bibliotheken. Ik weet niet hoe men het onderscheid moet regelen. Ik wil er u wel op wijzen dat er wetenschappelijke werken zijn waarvan de auteurs geen vergoedingen krijgen.

Men kan proberen om het leenrecht op een originele manier vorm te geven. Ik wil in de eerste plaats dat de auteurs worden vergoed. Ooit hebben we hier een discussie gevoerd over de billijke vergoeding voor de uitvoerders van muziekwerken. Men stelt vast dat bibliotheekgebruikers meer buitenlandse auteurs dan Vlaamse auteurs lezen. Het leenrecht zou buiten proportie buitenlandse auteurs ten goede komen, ten nadele van de Vlamingen. Ik weet niet hoe dat moet worden opgelost. Principieel heb ik er geen bezwaren tegen dat een buitenlands auteur zijn rechtmatige vergoeding ontvangt.

De voorzitter : De heer Devolder heeft het woord.

De heer Jacques Devolder : In Duitsland wordt de leenvergoeding betaald door de federale overheid en door de Länder. In 1997 ging het om 20 miljoen mark. Daarvan kwam 70 percent bij de auteurs terecht, en 30 percent bij de uitgevers. In Nederland is de leenvergoeding opgenomen in de auteurswet van 1995. De financiering gebeurt door de staat, de provinciën, de gemeenten en gedeeltelijk ook door de lezer, hoewel de Nederlanders de naam hebben nogal krenterig te zijn. Portugal weigert het leenrecht in te voeren, maar ondertussen heeft de Eu-

Devolder

ropese Commissie daar actie tegen ondernomen. In Zweden – en in het algemeen ook in andere Scandinavische landen – geldt het leenrecht voor de openbare bibliotheken én de schoolbibliotheken. De overheid financiert voor de volle 100 procent. Daar is de beperking ingevoerd dat er een degressief tarief wordt toegepast naarmate werken meer worden uitgeleend.

Het kan dus niet de bedoeling zijn dat we op federaal en Vlaams niveau een egelstelling innemen. Als we geen vooruitgang boeken, zullen daar enkel de auteurs het slachtoffer van zijn. Met de Europese ontwikkelingen voor ogen, moet het toch mogelijk zijn een consensus uit te werken.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Deze discussie wordt al gevoerd sinds minister Weckx verantwoordelijk was. Er leefde voortdurend een dubbele bekommernis : de auteurs moeten worden vergoed, en de toegang tot literatuur moet laagdrempelig blijven. Uit het Nederlandse puntensysteem blijkt dat vooral kookboeken en dergelijke worden uitgeleend. Het bedrag dat Nederlandstalige auteurs krijgen, is zo klein dat ze er amper beter van worden. Tijdens de voorbije zittingsperiode is gezegd dat er andere maatregelen nodig zijn om de auteurs een beter inkomen te bezorgen. Het Fonds der Letteren komt aan die bekommernis tegemoet.

Een fundamentele regeling vereist dat we via de staatshervorming de volledige verantwoordelijkheid verwerven. Dat moet de komende jaren gebeuren. Ik pleit er niet voor om nog meer verwarring te creëren, en nu vlug nog wat geld via allerlei kanalen te bekomen. Het federale niveau moet zich al op velerlei manieren met de cultuursector. Ik denk dan aan de werking van de Koning Boudewijnstichting en de rol van de Nationale Loterij. We moeten vermijden dat de beleidsuitvoering stokt omdat verschillende niveaus als financier optreden. We moeten altijd twee doelstellingen voor ogen houden : het vergoeden van auteurs en het laagdrempelig houden van de toegang tot literatuur. De maatregelen die tijdens de voorbije zittingsperiode zijn genomen, moeten in dat licht worden beoordeeld.

De voorzitter : De heer Loones heeft het woord.

De heer Jan Loones : Ik wens de minister alle succes toe met zijn aanpak. Ik heb nog een vraag voor

hem. Er wordt gesproken over de goedkeuring van een koninklijk besluit. Mijnheer de minister, ik vraag me af hoe de Vlaamse Gemeenschap het verzet hiertegen kan organiseren. Wij juichen uw houding toe. Indien u hierin wordt gevolgd, zullen we een motie betreffende een belangenconflict overwegen.

Het gaat hier om een principiële discussie. Niemand ontkent dat auteurs recht hebben op een billijke vergoeding. Dit mag echter niet gebeuren ten koste van de bibliotheeklezers of van de lezers in het algemeen. Men mag deze globale verantwoordelijkheid nog minder afwentelen op de bibliotheeklezers dan op de lezers in het algemeen. Men mag ze evenwel zeker niet afwentelen op de gemeenten. De gemeenten leveren via hun infrastructuur en hun werking al een zeer grote bijdrage. In het kader van de doelstellingen die men wenst te realiseren, zou iedere belasting van de bibliotheeklezer pervers zijn.

Mijnheer de minister, ik stel met genoeg vast dat dit ook uw houding is. U hebt deze houding reeds aangestipt bij de opening van de bibliotheek van Oostende. Ik hoop dat u niet zult moeten toegeven.

De voorzitter : We zullen deze discussie zeker voortzetten in het kader van de bespreking van de begroting. Ik wil er evenwel op wijzen dat we met minister Anciaux op 9 november 2000 ook een gedachtewisseling over het actieplan Lezen hebben gepland. Dit thema kan in de marge van deze gedachtewisseling nog even aan bod komen. Het hoort immers zowel bij het letterenbeleid als bij het bibliotheekbeleid.

Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Nederland is momenteel het enige land waar de lezer in deze materie tussenkomt. (*Opmerkingen van de heer Jacques Devolder*)

Men volgt het debat dat wij nu voeren in Nederland op de voet. Indien ik weiger om dit systeem in te voeren, zal men in Nederland van het huidige systeem afstappen.

De Duitse cijfers van de heer Devolder verbazen mij ten zeerste. Indien zijn cijfers kloppen, zou de opbrengst van de leenvergoeding jaarlijks slechts 20 miljard mark bedragen. Volgens de berekeningen van mijn medewerkers zou de invoering van het door het kabinet van minister Verwilghen voorgestelde systeem in Vlaanderen jaarlijks tussen de 250 en de 300 miljoen frank opbrengen. Deze bere-

Anciaux

keningen zijn bovendien gemaakt aan de hand van een vergoeding van 200 frank, en niet van 760 frank. Deze opbrengsten staan totaal niet in verhouding tot de 20 miljard mark die het systeem in heel Duitsland zou opbrengen. (*Opmerkingen van de heer Jacques Devolder*)

Het gaat hier echt om een wanverhouding. Indien de verhouding zou kloppen, zou het systeem in Vlaanderen tussen de 30 en de 40 miljoen frank opbrengen.

Ik wil hier ook nog even inpikken op de vraag van de heer Loones. Ik ben bereid om het verzet te organiseren. De Vlaamse regering kan het geschil op het Overlegcomité aankaarten. Het Vlaams Parlement kan zijn verantwoordelijkheid opnemen en kan een belangenconflict invoeren. Ik ben ervan overtuigd dat het plan zonder de medewerking van de Vlaamse Gemeenschap in de praktijk niet uitvoerbaar is.

Ik wil voortbouwen op de consensus die vroeger in het Vlaams Parlement is ontstaan. Het Vlaamse auteursbeleid moet worden versterkt.

De voorzitter : De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer Dany Vandenbossche : Mijn laatste opmerking is eerder van juridische dan van literaire aard. Het opstellen van een auteursdecreet is geen gemakkelijke zaak. Net als het octrooirecht is het auteursrecht gebonden aan het burgerlijk recht en valt het onder de bevoegdheden van Justitie.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.31 uur.*
